

nytt fra Sykehusapotekene i Midt-Norge

nr. 2 – 2009

– Litt mer enn et vanlig apotek

Brukerutvalget for Sykehusapotekene i Midt-Norge Står på for riktig legemiddelbruk

Dette nummeret omhandler bruker-medvirkning generelt og Brukerutvalget for Sykehusapotekene i Midt-Norge spesielt. Utvalget arbeider med oppgaver av stor betydning: Det skal bidra til å sikre riktig legemiddelbruk i hele helsevesenet. Målet er riktig legemiddel til riktig pasient til riktig tid i riktig mengde på riktig måte med riktig informasjon og til riktig pris.

Sykehusapotekenes brukerutvalg består av representanter fra brukerutvalgene i de andre helseforetakene. På denne måten knyttes brukersiden i hele regionen tettere sammen, noe som er viktig for blant annet

dialog, erfaringsutveksling og kompetansebygging.

Brukerutvalget for Sykehusapotekene i Midt-Norge er et rådgivende utvalg og skal:

- bidra til at Sykehusapotekene utvikler sitt produkt i tråd med hva brukerne etterspør
- være pådriver i prosessen for å avdekke behov hos helseforetakene
- opprette kommunikasjon med andre brukerutvalg for gjensidig informasjonsutveksling
- delta i prosjekter som fremmer riktig legemiddelbruk

På hjemmesiden www.sykehusapoteket.no finner du mer om brukerutvalgets arbeid. Av møtereferatene her går det fram at utvalget i den senere tid har arbeidet med følgende saker:

- Riktig legemiddelbruk som verktøy for økt pasientsikkerhet
- Handlingsprogram for bruker-medvirkning
- Opplæring i legemiddelhåndtering for helsepersonell: «Feller og feil i legemiddelbehandling»
- Samarbeid med sykehusene og deres avdelinger
- Kontakt med brukerorganisasjonene
- Samhandlingsreformen

SYKEHUSAPOTEKENE I MIDT-NORGE

- På lag med deg for helsa di -

Medlemmer 2008/2009

Liv Marit Løkken, leder,
St. Olavs Hospital HF

Hanne Lilian Sovik,
Helse Sunnmøre HF

Bjarne Kristian Aftret (vara),
St. Olavs Hospital HF

Edgar Bæverfjord,
Helse Nordmøre og
Romsdal HF

Ola Larsen,
Helse Nord Trøndelag HF

Cato Krøtøy Johannessen,
Rusbehandling Midt-
Norge HF

Gunn Fredriksen,
administrerende direktør
for Sykehusapotekene i
Midt-Norge HF, har
møteplikt og talerett.

Siri Bugge Haugedal,
farmasøytisk rådgiver,
sekretær

Kontaktadresse:
Administrasjonen
for Sykehusapotekene i
Midt-Norge, Teknobygget,
Prof. Brochs g. 6,
Trondheim.

Tlf. 73 55 01 61.
E-post: postmottak@sykehusapoteket.no
Nettsted:
www.sykehusapoteket.no

Problemer med legemiddel-
bruk kan ikke løses med
enkle grep og én gang for
alle. Det kreves systematisk
ledelse og et varig
engasjement.

Liv Marit Løkken Mangt å gripe fatt i

Liv Marit Løkken,
leder, Brukerutvalget for
Sykehusapotekene i Midt-Norge.

Som leder av Brukerutvalget for Sykehusapotekene i Midt-Norge ser jeg at vi står overfor mange utfordringer før vi kan nå vårt mål om riktig legemiddelbruk. Mange forskjellige aktører må være med for at enkeltbrukeren av medisiner skal få målet oppfylt.

Med Sykehusapotekene lokalisert i sykehuset har pasientene god tilgang til farmasøytisk kompetanse før utskrivning. Dette gir oss en unik mulighet til å nærme oss målet, men det kreves endringer av dagens prosedyrer ved utskriv-

ning og overføring til andre omsorgsnivå.

Mitt overordnede ønske og mål er at alle pasienter som skal skrives ut (og eventuelt pårørende) – det være seg til hjemmet, sykehjemmet eller et annet nivå i helse-tjenesten – senest dagen før skal få en samtale med farmasøyt for gjennomgang av medisinregimet. I møtet mellom pasient og farmasøyt vil mange spørsmål vedrørende den enkeltes medisinbruk kunne avklares.

For at dette skal kunne gjennomføres, kreves det en endring i finansieringen av de farmasøytiske tjenestene. Her må og bør brukerorganisasjonene stille krav til sentrale beslutningstakere, gjerne sammen med både det farmasøytiske miljø og helsetjenesten for øvrig.

Dette betinger et langt bedre og tettere samarbeid mellom aktørene i helsetjenesten. Særlig viktig er det for de pasienter som bor i distriktene uten apotek i nærområdet å få medisiner med seg hjem når de forlater sykehuset. Etter hjemkomst og med lang avstand til apoteket, kan det i mange tilfeller være vanskelig å få hentet viktige medisiner til riktig tid. I flere tilfeller vet vi at viktig informasjon om bruk av

medisinene går tapt når man selv ikke har kontakt med den farmasøytiske kompetansen som er på apoteket.

Helseminister Bjarne Håkon Hansens samhandlingsreform forventer og håper jeg vil gi både muligheter og ressurser for å få dekket den mangelen på samlet oversikt over pasientenes legemiddelbruk som vi har i dag. I en samhandlingsreform/-kjede må det tydeliggjøres hvem som er ansvarlig for en oppdatert og samlet oversikt over legemidlene til hver enkelt pasient, og at den er tilgjengelig for rette vedkommende til enhver tid.

Av uheldige hendelser i sykehus er halvparten knyttet til legemidler og legemiddelbehandling. Det er derfor viktig at det nå settes inn tiltak. Brukerutvalget er veldig godt fornøyd med at sykehusapotekene har tatt initiativ til et kurs for sykepleiere om «Feller og feil i legemiddelbehandlingen», en bevisstgjøring om hvordan feilmedisinering oppstår. I en slik bevisstgjøring vil man kanskje også avdekke eventuelle systemfeil. Dette vil kvalitetssikre og bidra til at Sykehusapotekenes mål om riktig legemiddelbruk til riktig pasient til riktig tid i riktig mengde på riktig måte med riktig informasjon, oppfylles.

Unni Dahl En konkret utfordring til sykehusapotekene og brukerutvalgene

Brukermedvirkning er lovfestet i pasientrettighetsloven og et helsepolitisk satsingsområde som stadig blir tillagt større vekt. Helse Midt-Norge RHF jobber for å utvikle og organisere brukermedvirkningen på en mest mulig hensiktsmessig måte.

Brukerutvalg er én måte å formalisere brukermedvirkningen på, og her synes jeg vi er kommet ganske langt. Jeg opplever at utvalgene blir tatt på alvor. De er styrets rådgivende organ, og deltar i styremøtene og gir råd i alle saker der de ønsker å få fram brukernes synspunkt. Vi har også brukerrepresentanter med i

Rådgiver Unni Dahl,
Helse Midt-Norge RHF

arbeids- og prosjektgrupper som angår pasientbehandling.

Vi har en strategi for brukermidvirkning i Helse Midt-Norge og et handlingsprogram har nettopp vært ute på høring. Det vil bli ferdigstilt til høsten. Der legger vi føringer for hvordan brukermidvirkningen skal drives og utvikles i Helse Midt-Norge.

Så langt har jeg snakket om brukermidvirkning og brukerutvalg generelt. Jeg jobber spesielt med Regionalt brukerutvalg, som representerer hele regionen, og som samarbeider med de andre brukerutvalgene. De som sitter i Brukerutvalget for Sykehusapotekene kommer jo også fra de ulike helseforetakene i regionen, men de gir råd til sykehusapotekene spesielt.

Når jeg nå blir bedt om å si noe om det som spesielt gjelder sykehusapotekene og riktig legemiddelbruk, har jeg lyst til å

komme med en konkret utfordring:

Det er viktig at befolkningen har god kunnskap om helsetjenester og legemiddelbruk. Kunnskap er en forutsetning for å kunne medvirke og ta gode valg. Derfor er det generelt sett viktig å legge til rette for opplæring og formidling av informasjon til brukere, pasienter og pårørende, enten det gjelder legemiddelbruk eller andre behandlingsformer.

Jeg har lyst til å utfordre både sykehusapotekene og brukerutvalgene i regionen: Finnes det kunnskap som alle bør kjenne til, som kan fremme riktig legemiddelbruk? Jeg tenker på standardinformasjon som hele befolkningen bør ha, som for eksempel at tabletter alltid skal svelges med rikelig væske. Dette er kunnskap som alle har nytte av, til forskjell fra den mer spesielle legemiddelinformasjon som helsepersonell skal gi den enkelte.

Kan sykehusapotekene og brukerutvalgene sammen komme fram til en slik type kunnskap, og i neste omgang bidra til å spre den til befolkningen? Den kan formidles via brukerutvalg og brukerorganisasjoner. Brukerorganisasjonene utgjør et svært nettverk. Gjennom dem kan vi nå veldig mange. I samarbeid kan vi få spredd en ny type kunnskap som vil skape trygghet, bidra til riktig legemiddelbruk og til at folk kan ta gode valg når de skal forholde seg til medisiner.

Ingen av partene kan gjøre dette alene. Sykehusapotekene må bidra med den kunnskapen de har, og brukerutvalgene med sine råd og synspunkter. Det er samhandling i dette! Det er formidling av kunnskap fra sykehusapotekene og brukerutvalg videre til brukerorganisasjonene og befolkningen generelt. På tvers av alle nivåer, spesialist- og primærhelsetjenesten, helt i tråd med det vi i dag hører om i forbindelse med samhandlingsreformen.

Gunn Fredriksen, Sykehusapotekene i Midt-Norge Et godt verktøy og nyttig korrektiv

Alle helseforetakene i Helse Midt-Norge har opprettet brukerutvalg som et samarbeidsforum mellom helseforetak og brukerorganisasjonene. Brukerutvalget skal også være et forum for systematisk tilbakemelding fra brukere om erfaring med tjenestene, og et rådgivende organ. Det er viktig at brukerkompetansen blir benyttet som et grunnlag for å utforme og gjennomføre tjenester.

Sykehusapotekene i Midt-Norge har hatt brukerutvalg siden 2003. Dette er brukere med mye erfaring fra sykehus og apotek. Derfor har Sykehusapotekene bedt om tilbakemeldinger på hva som fungerer, hva som ikke fungerer så godt, og hva apotekene og sykehusene sammen kan gjøre bedre innenfor legemiddelområdet i sykehus. De første gangene vi spurte om dette, svarte brukerne: «Kan det gjøres annerledes da?» Sykehusapotekene presenterte muligheten for å ha farmasøyter på sengepost for å

ivareta legemiddelhåndtering og legemiddelbruk og gi informasjon til både pasienter, pårørende samt helsepersonell. Brukerutvalget har vært viktig bidragsyter i flere av sykehusapotekenes prosjekter for å kvalitetssikre legemiddelbruk ved sykehusene.

Konklusjon: Brukerutvalget er et meget godt verktøy og korrektiv for sykehusapotekenes virksomhet, og sikrer at tjenestene utvikles i tråd med brukernes interesser!

Samhandlingsreformen

I forbindelse med helseminister Bjarne Håkon Hansens Samhandlingsreform, er også Riktig legemiddelbruk satt på agendaen. En tverrfaglig arbeidsgruppe oppnevnt av Helse- og Omsorgsdepartementet, hvor Sykehusapotekene i Midt-Norge er representert, har utarbeidet et dokument som beskriver pasientens utfordringer knyttet til legemiddelbruk gjennom ulike

nivå i helsetjenesten. Dokumentet har hovedfokus på de fire største problemområdene gruppen innledningsvis identifiserte:

- Mangelfull informasjonsutveksling om legemiddelbruk mellom ulike nivå i helsetjenesten
- Helsetjenesten har ikke oversikt over pasientens totale legemiddelbruk
- Manglende prosesseier som er ansvarlig for helhetlig legemiddelbehandling
- Mangelfull pasientopplæring

Dokumentet ferdigstilles i løpet av juni og vil bli en del av et større dokument som skal være innspill til høstens revidering av Nasjonal Helseplan. Vi vil beskrive dokumentets innhold nærmere i et senere nummer av Nytt fra Sykehusapotekene.

BRUKER

Benyttes om en person som har behov for eller benytter helsetjenester og deres pårørende.

BRUKERMIDVIRKNING

At de som berøres av en beslutning, eller er brukere av tjenester, får innflytelse i beslutningsprosesser og ved utforming av tjenestetilbudet.

BRUKERREPRESENTANT

Person som har egen erfaring som pasient og/eller pårørende, og som har kunnskap om andre brukeres erfaringer og ønsker, slik at han/hun kan opptre på vegne av flere og representere en større gruppe.

20 prosent av alle legemidler brukes feil. Dette koster samfunnet ca. 5 milliarder kroner per år.

5–10 prosent av innleggelsene i indremedisinske avdelinger skyldes feilaktig legemiddelbruk. Dette medfører 300–400 millioner kroner i direkte kostnader for sykehusene.

I REDAKSJONEN:

Janne Kutschera Sund
janne.sund@sykehusapoteket.no
Tlf. 73 55 01 32

Siri Bugge Haugedal
siri.b.haugedal@sykehusapoteket.no
Tlf. 73 55 01 45

Edgar Bæverfjord Ikke kødd med medisinen din!

Edgar Bæverfjord er medlem i Brukerutvalget for Sykehusapotekene i Helse Midt-Norge. Foto: Mali G. Bæverfjord.

Etter at jeg ble kronisk hjertesyk, har jeg deltatt en del i frivillig arbeid gjennom LHL og FFO. Jeg har også deltatt i ulike fora som brukermedvirker i helseforetaket. Jeg har sett at det er en del medisinbruk blant en del pasienter som nok ikke er etter legens anbefaling. Derfor har jeg lagt inn en sekvens i noen foredrag som jeg kaller «Ikke kødd med medisinen din».

Pasienter i sykehus eller andre institusjoner bør vel være bra ivaretatt. Det er alle oss glade amatører med kronisk sykdom som i det store og hele klarer oss selv, jeg er mest opptatt av. Jeg er ikke medisiner eller på annen måte fagmann, så mitt bidrag er på det banale planet, men kanskje kan også det virke litt positivt? Her er i alle fall noen av «legemiddelvetreglene» jeg finner grunn til å minne om:

1. Legemidler skal behandles som bestemt av legen. Om du føler deg friskere en periode, så ikke trapp ned. Og likedan om du føler deg dårligere en periode, ikke trapp opp. Man blir ikke dobbelt så frisk av dobbel porsjon medisin. Konsulter alltid lege før forandring, gjerne innen spesialisthelsetjenesten.

2. Husk at også såkalte naturlegemidler som du kan kjøpe fritt i ulike butikker, kan ha bivirkninger. Ofte kan det være så som så med fagkunnskapen blant betjeningen. Konsulter lege eller farmasøyt før du setter i gang. Ikke eksperimenter på egen hånd.

3. Sitt ikke bare passiv og godta at en fremmed lege seponerer og/eller legger til medisiner når det du har fungerer godt. Konsulter den legen/spesialisten som kjenner din sykdomshistorie godt, og forelegg saken for han/henne.

4. Bruk et fast apotek ved innkjøp av medisiner. Der kan de legge inn hele medisinbatteriet ditt i databasen, og du kan konsultere apotekets farmasøyt når du er i tvil om noe. Apotekene skal ha et høyt faglig nivå, og er du ikke fornøyd, finnes det alltså andre.

5. Etter en innleggelse i sykehus eller akuttbesøk hos legevakt er vi ofte litt

forvirret, trøtte og slitne. Hvis det da forskrives nye medisiner, er det lurt å skjerpe seg ekstra når du står der med reseptene i handa. Og for all del, bruk ikke både den nye medisinen og den gamle samtidig for å være på den sikre siden.

6. Ha en liste over de legemidler du tar daglig i lommeboka eller annet egnet sted. Forsikre deg om at behandlende lege får denne kunnskapen, så sant det er mulig for deg. Informer også pårørende om dette, så de eventuelt kan informere legen.

7. Les pakningsvedlegget som ligger i enhver eske med medisiner, og følg det som står det! Er du i tvil, konsulter farmasøyten eller legen som har skrevet ut resepten.

8. Du finner mye om medisiner på internett. Bruk gjerne nettet, men snakk med fagfolk når du lur på noe. Og ikke bestill og bruk legemidler uten at legen din vet om det. Det kan være svært farlig, og i noen tilfeller straffbart.

9. Ta opp bivirkninger med legen din. Kanskje finnes det gode alternativer med mindre bivirkninger for deg.

Velkommen til Sykehusapotekene i Midt-Norge

SYKEHUSAPOTEKET I TRONDHEIM

Mandag til fredag: Kl. 09.00 – 17.00
Lørdag: Kl. 10.00 – 14.00
Telefon: 73 55 01 50
Telefaks: 73 55 01 55
E-post: trondheim@sykehusapoteket.no

SYKEHUSAPOTEKET I KRISTIANSUND

Mandag til fredag: Kl. 08.30 – 16.00
Lørdag: stengt
Telefon: 71 12 15 30
Telefaks: 71 12 15 37
E-post: kristiansund@sykehusapoteket.no

SJUKEHUSAPOTEKET I MOLDE

Mandag til fredag: Kl. 09.00 – 16.30
Lørdag: Kl. 10.00 – 13.00
Telefon: 71 20 11 50
Telefaks: 71 20 11 55
E-post: molde@sykehusapoteket.no

SJUKEHUSAPOTEKET I ÅLESUND

Mandag til fredag: Kl. 09.00 – 16.00
Lørdag: Kl. 09.00 – 13.00
Telefon: 70 10 66 00,
70 10 66 01
(bandasjeavdelingen)
Telefaks: 70 14 38 32
E-post: alesund@sykehusapoteket.no

SYKEHUSAPOTEKET I NAMSO

Mandag til fredag: Kl. 09.00 – 16.00
Lørdag: Stengt
Telefon: 74 21 55 27
Telefaks: 74 21 59 24
E-post: namsos@sykehusapoteket.no

SYKEHUSAPOTEKET I LEVANGER

Mandag til fredag: Kl. 09.00 – 16.00
Lørdag: Stengt
Telefon: 74 09 89 20
Telefaks: 74 09 74 90
E-post: levanger@sykehusapoteket.no